

PLAN FOR ET TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ

Kapittel 12 i opplæringsloven

SAMMENDRAG

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring. Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider på skolen har plikt til å gripe inn mot krenkelser og plikt til å handle for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø.

INNHold

1. Innledning
2. Formål med planen
3. Skolens visjon
4. Mål for skolemiljøarbeidet ved Kyrkjevollen skole
5. Opplæringslovens kapittel 12: Skolemiljøet til elevene
 - § 12 -1: Virkeområde for kapitlet
 - § 12 -2: Retten til et trygt og godt miljø
6. Begrepsavklaringer
 - § 12 -3: Nulltoleranse
7. Plan for trivselsskapende og forebyggende arbeid
 - § 12 -3: Forebyggende arbeid
8. Aktivitetsplikten
 - § 12 -4: Aktivitetsplikt
 - § 12 -5: Skjerpa aktivitetsplikt
 - § 12 -6: Statsforvalteren si håndheving av aktivitetsplikt
9. Det fysiske miljøet
 - § 12 -7: Det fysiske miljøet
10. Støtteark for arbeid med delpliktene
11. Grunnlag for dokumentasjonsplikten
12. Evaluering av aktivitetsplanen
13. Aktivitetsplan
14. Aktiviteter og tiltak på skolenivå
15. Aktiviteter og tiltak på trinn/klassenivå
16. Plan for elevråd, FAU og SU
17. Evaluering

1. Innledning

Mobbing er et alvorlig samfunnsproblem. På tross av mange tiltak og kampanjer de siste 30 årene for å sikre at barn og unge et godt skolemiljø, har antallet elever som oppgir at de blir mobbet holdt seg høyt.

Fra 1. august 2024 ble opplæringsloven endret, med det formål å styrke rettighetene til elever som blir mobbet og deres foreldre, slik at det kan være et effektivt virkemiddel mot mobbing og dårlige skolemiljøer.

Det nye regelverket sier klart ifra om at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø. Skolemiljøet skal fremme helse, inkludering, trivsel og læring for elevene. Det skal være nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i skolen, har plikt til å gripe inn mot krenkelser og plikt til å handle for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Nulltoleranse skal være førende for skolens systematiske forebyggende arbeid for et trygt og godt skolemiljø.

2. Formål med planen

Denne planen tar utgangspunkt i gjeldende lovverk om elevenes psykososiale miljø.

Planen har som hovedhensikt å kvalitetssikre arbeidet med å oppfylle kravene i opplæringsloven kapittel 12. Ansatte ved skolen og foresatte skal her kunne orientere seg om hvilke rutiner og retningslinjer som til enhver tid gjelder.

Planen revideres årlig gjennom prosesser der elever, foresatte og ansatte deltar.

3. Skolens visjon

«Sammen setter vi spor»

Personalet ved Kyrkjevollen skole skal alltid ha elevens beste i fokus, og arbeide for at elevene skal lære i trygge og gode omgivelser. Skolens mål er at alle elever skal tenke tilbake på tiden ved Kyrkjevollen skole som en trygg, god og lærerik tid.

4. Mål for skolemiljøarbeidet ved Kyrkjevollen skole

Kyrkjevollen skole skal være trygg for elever, foresatte og ansatte og et godt sted for læring og utvikling.

Alle elever på Kyrkjevollen skole skal oppleve en inkluderende skolehverdag uten mobbing eller andre former for krenkelser.

Kyrkjevollen skole skal arbeide aktivt for å forebygge, avdekke og stoppe krenkende ord og handlinger. Ansatte skal få kunnskap om hvordan de bedre kan se og forstå samspillet som foregår mellom elevene.

5 Opplæringslovens kap. 12: skolemiljøet til elevene

§ 12-1 VIRKEOMRÅDET FOR KAPITTELET

« *Dette kapittelet gjeld for skolen, leksehjelpordninga og skolefritidsordninga*».

Kapittel 12 gjelder i utgangspunktet ikke i fritiden, men hvis elevene opplever noe på fritiden som gjør at de ikke har det trygt og godt på skolen, så må skolen likevel handle i henhold til aktivitetsplikten frem til eleven har det trygt og godt på skolen igjen.

§ 12-2 RETTEN TIL ET TRYGT OG GODT MILJØ

« *Alle elever har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, inkludering, trivsel og læring*».

«Det er elevenes opplevelse som er avgjørende for om eleven har et trygt og godt skolemiljø».

Merknad fra Prop. 57 L (2016 – 2017)

Det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om han eller hun har et trygt og godt skolemiljø – «Eleven har alltid rett». Skolen har ikke anledning til å benekte eller argumentere mot elevens subjektive opplevelser.

Noen elever er mer sårbare for krenkelser enn andre. I forarbeidet til kap. 12 er det nærmere presisert hvilke grupper elever som omtales som sårbare elever:

«Skolen har et skjerpet ansvar for å ivareta elever med særskilt sårbarhet. Slik sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at eleven har atferdsvansker eller sosio – emosjonelle vansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon. At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar».

Prop. 57 L (2016 – 2017)

6 Begrepsavklaringer

§ 12-3 NULLTOLERANSE

« *Skolen skal ikkje godta krenkjande oppførsel, som til dømes mobbing, vald, diskriminering og trakassering*».

Regelen omfattar rasisme, utestenging, ekskludering og seksuell trakassering.

Merknad fra Prop 57 L (2022 – 2023)

6.1 KRENKELSE

«Krenkande oppførsel kan omfatte direkte handlinger og verbale uttrykk retta mot eleven, men også mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking. Det er likevel ikke slik

at enhver kritisk ytring eller uenighet mellom elevene er ment å omfattes».

Merknad fra Prop. 57 L (2016 – 2017)

6.2 MOBBING

«Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning»

(I.Lund, A. Helgeland & V.B. Kovac, 2017)

6.3 VOLD

«Enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil. Vold blir ofte forbundet med fysiske handlinger, men kan også være psykisk, materiell, seksuell og latent. Vold er altså ulike handlinger som har det til felles at de skader, smerter, skremmer eller krenker en annen person».

Stiftelsen *Alternativ til vold*

6.4 DISKRIMINERING

«Diskriminering er det samme som usaklig forskjellsbehandling. Å forskjellsbehandle vil si å behandle en part dårligere enn en annen på grunn av personens religion, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, kjønn, seksuell legning, leveform eller politisk orientering».

ung. no

6.5 TRAKASSERING

«Handlinger, unnlater eller ytringer som virker eller har som formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende».

Likestillings- og diskrimineringsloven § 13

6.6 RASISME

«Rasisme er når noen blir utsatt for usaklig forskjellbehandling eller diskriminering basert på etnisk tilhørighet, nasjonalitet eller utseende knyttet til opprinnelse».

ung.no

Kyrkjevollen skole/sfo har nulltoleranse for

- Krenkende språkbruk (banning, kallenavn, seksualisert og rasistisk språk..)
- Vold (slag, spark, spyting, dytting, biting....)
- bannefing
- blikking
- trusler
- lekeslossing
- utestenging
- sarkasme
- latterliggjøring

7. Plan for trivselsskapende og forebyggende arbeid

§ 12 -3 og 13-3 FOREBYGGJANDE ARBEID

«Skolen skal arbeide kontinuerleg for at alle elevane skal ha eit trygt og godt skolemiljø».

«Kommunen skal sørge for at skolen, leksehjelpa og skolefritidsordninga driv eit kontinuerlig og systematisk arbeid for at det ikkje skal oppstå situasjonar der tilsette må gripe inn fysisk mot elevar».

Målet er at alle elever skal oppleve et inkluderende skolemiljø som er preget av respekt og toleranse. Skolen vil jevnlig, og ved oppstarten av hvert skoleår, ha en drøfting slik at de ansatte har en felles forståelse av hva som ligger i begrepene krenkelse, mobbing, diskriminering, vold, trakassering og rasisme. En vil også sikre seg at elevene forstår hva som kan være krenkende ord og handlinger.

Sosial læring og utvikling foregår i stor grad i et fellesskap, og i samhandling med andre. Gjennom dette samspillet utvikler elevene sosiale ferdigheter som empati, samarbeid, selvhevdelse, selvregulering og ansvarlighet. Disse ferdighetene er viktige byggesteiner i elevenes faglige og sosiale utvikling.

Skoleåret 2024 – 2025 vil skolen arbeide systematisk med trening av sosiale ferdigheter med utgangspunkt i skolens «Gullregler» og verktøyene SMART oppvekst og LINK (Livsmestring i norske klasserom). Skolen følger et århjul hvor en jobber over to måneder med en gullregel, en sosial ferdighet og to SMART egenskaper.

Periode	Gullregel	Sosial ferd.	SMART egenskap	Aktivitet/fagdager
August – September	1.Vi samarbeider og hjelper hverandre.	Samarbeid	Samarbeid Hjelpsomhet	Beintøft. Flinki.Kast ballen. Vennskapsuke med BliMe dans.
Oktober – November	3. Vi respekterer andre og deres eiendeler.	Empati	Respekt Omsorg	Leseprojekt.
Desember			Takknemlighet Humanisme	Julearrangement
Januar – Februar	5. Vi gjør vårt beste for å nå læringsmålene våre.	Selvhevdelse	Læringsglede Nysgjerrighet	Nysgjerrigper
Mars – April	2. Vi kommer presis til timene og kommer raskt i gang.	Selvkontroll	Selvkontroll Tålmodighet	Engelsk fagdag
Mai – juni	4. Vi tar vare på skolen og holder det ryddig rundt oss.	Ansvarlighet	Ansvarsbevissthet Utholdenhet	Matematikkens dag Aktivitetsdager

Verktøyet SMART setter søkelys på følgende:

- Elevene lærer å skape gode læringsmiljø ved å se styrker hos hverandre og seg selv.
- De trenes i å verdsette det som fungerer og undersøke vekstbetingelser for suksesser.
- De lærer å være deltakende og innovative.
- De lærer å ta sosialt ansvar ved moralsk resonering og ved å bli klar over den gjensidige avhengigheten vi har til hverandre i sosiale systemer.
- De trener aktiv og anerkjennende lytting.
- De øves i læringsstrategier og selvregulering gjennom planleggingsverktøy.

Positivt språkmiljø

Skolen skal jobbe kontinuerlig med å skape et positivt språkmiljø ved skolen. Redd barna har laget veiledningsheftet: «Gi oss spilleregler!». Her vil skolen ta i bruk både gode kartlegginger og tips til hvordan en kan jobbe aktivt med språkbruk i barneskolen.

Rutiner for skoledagen skal være synlige i klasserommet.

Situasjon	Elever	Voksne
Oppstart av dagen		
Overgang friminutt/time		
Oppstart time		
Skifte av aktiviteter		
Avslutning av time		
Avslutning av dagen		
Andre situasjoner		

Aktive friminutt og årshjulsaktiviteter

Det er mye aktivitet i friminuttene på Kyrkjevollen skole. Nytt uteområde og utlånsbod skaper varierende lek og aktivitet hos elevene. Lærerne bruker timer til å lære friminuttsleker, og det er lagt til rette for spill i friminuttene på biblioteket etter egen plan.

Elever på 5. - 7. trinn er «Gledingsagenter». De har ansvar for å sette i gang lek for elever i langfriminutt tre dager i uken. Aktivitetene følges opp av skolens miljøteam.

Det er alltid voksne ute som kjenner elevene i friminutt og pauser. De voksne skal ha på seg gul vest, de skal være oppmerksomme, aktive og oppsøke de stedene elevene leker, i garderober, og på vei til og fra Riskahallen.

Overgangsrutiner barnehage/barneskole og barneskole/ungdomsskole

Det er utarbeidet et årshjul for overgangen barnehage og skole. Ledelsen ved alle barnehager og skoler i bydelen møtes årlig. Skolen arrangerer foreldremøte i april, barnehagene besøker skolen i mai, og i juni kommer alle elevene på førskoledag. SFO tar imot barn og foreldre i juni for å bli kjent med lokalene og de ansatte ved SFO.

Skolen har også et årshjul ang. overgang barneskole - ungdomsskole. Skolene i bydelen har noen felles aktiviteter for 6. og 7. trinn for å gjøre elevene på de tre barneskolene kjent med hverandre før de starter på ungdomsskolen. Her kan vi nevne Innebandy – turnering om høsten, Tine – stafetten i mai og felles vårball for alle 7. trinns elever i regi FAU.

8. Aktivitetsplikten

§ 12-4 PLIKT TIL Å SIKRE EIT TRYGT OG GODT PSYKOSOSIALT SKOLEMILJØ

« Alle som arbeider på skolen, skal følge med på korleis elevane har det, og om mogleg gripe inn dersom nokon krenkjer ein elev.

Alle som arbeider på skolen, skal melde frå til rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø. Det gjeld også når ein elev seier sjølv at ho eller han ikkje har det trygt og godt. Skolen skal snarast undersøkje saka og rette opp situasjonen med eigna tiltak. Rektor skal melde frå til kommunen i alvorlege tilfelle».

«Skolen skal lage ein skriftleg plan for tiltaka. I planen skal det stå

- kva problem tiltaka skal løysa
- kva tiltak skolen har planlagt
- når tiltaka skal gjennomførast
- kven som skal gjennomføre tiltaka
- når tiltaka skal evaluerast

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til andre ledd, i den forma og det omfanget som er nødvendig».

Plikt til å følge med:

Alle som arbeider på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Vi følger spesielt godt med på ekstra sårbare elever.

Uteområdet som fellesarena, overgang time/friminutt

- Forsterket tilsynsordning de første skoledagene i august.
- Inspeksjonslister med fordeling av tilsynsområder.
- Ekstra tilsyn (stjernemerket) på enkelte sårbare elever.

- Personalet er på plass i klasserommet 5 min. før skoleklokken ringer om morgenen. Dørene til klasserommet åpnes, og elevene går inn etter hvert som de kommer til skolen.
- Personalet sørger for at alle har gått ut, før de voksne forlater gangen.
- Det er satt inn ekstra tilsyn i garderobene ved svømming og kroppsøving på trinn med sårbare elever.
- Ved fravær skal trinnet og avdelingsleder ta ansvar for at tilsynet blir dekket.

Vakrutiner for Kyrkjevollen skole:

- Alle går med gule vester
- Vi er tidlig ute når vi har vakt
- Vakten skal ha yttertøyet lett tilgjengelig
- Der det er to på klassen, går vakten ut mens den andre har tilsyn i garderoben
- Vakten skal gå tilsyn en og en. Dette for at en dekker et større område, og får bedre kontakt med elevene.
- Vakten skal være bevegelig

Vakten skal være oppmerksom på:

- Ensomme elever
- Ansamling av elever
- Kroppsspråk

Vakten:

- Kan delta i lek og samtale med elever
- Kan komme med forslag til aktiviteter og organisere aktiviteter
- Er smilende og vennlige når de henvender seg til elever
- Skal være tydelige og slå ned på krenkelser (nulltoleranse)

På fotballbanen

Det er satt opp dommere på fotballbanen i langfriminutt. Dommer har regler å følge:

- Møt opp presis på fotballbanen.
- Del raskt opp i to tilfeldige lag, slik at spillet kan settes i gang. Nye elever som kommer til fordeles på lagene fortløpende.
- Døm på frispark, hjørnespark og mål, sørg for at spillet settes raskt i gang igjen.
- Meld fra til rektor ved episoder.

I klasserommet.

En lærer som viser innlevelse, som er åpen for innspill og tar elevene på alvor, vil kunne legge forholdene til rette for et trygt og godt læringsmiljø der elevene får utvikle seg som hele mennesker.

Vi skal:

- Være tydelige voksne som skaper forutsigbarhet for elevene.

- Har felles rutiner for oppstart av dagen.
- Gode strukturer for gjennomføring og avslutning av undervisningsøktene. Være før elevene i klasserommet. «Inviterer» elevene inn, ikke motsatt. Ta elevene på fersken i å gjøre noe bra.
- Støtte elevene – både den enkelte og grupper – med søkelys på elevenes suksesser, ikke nederlag.
- Ha søkelys på en læringsorientert klassekultur fremfor prestasjon.
- Sikre at ingen elever ler eller kommer med negative kommentarer når andre har ordet.
- Følge opp og håndheve felles regler.
- Følger med at ingen sender negative blikk til hverandre.

Plikt til å gripe inn:

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eks. ved å bryte en slåsskamp eller stanse og irettesette elever som krenker andre elever verbalt. Hensikten er å stanse uønskede handlinger så raskt som mulig for å unngå/ redusere fysiske eller psykiske skader hos de involverte. Det at ansatte griper inn har også betydning ved at det skjer noe «der og da». Dette gjelder derfor alle ansatte.

Våre rutiner er:

- Vi går aktivt inn for å løse konflikter
- Vi viser med kroppsspråk at det du ser/hører ikke er greit
- Vi er tydelige og bestemte
 - Stopp. Kutt ut! Sånn vil jeg ikke høre
- Muntlig:
 - På Kyrkjevollen skole gjør/sier vi
 - Jeg hadde blitt lei meg om
 - Ikke nødvendig å gå inn i diskusjon
- Gripe inn fysisk
- Vi forlater ikke en situasjon før den er avklart

Hva som er mulig å gjennomføre for de som arbeider på skolen, må vurderes ut fra hensynet til dem og elevene. Grensen for å gripe inn er at den ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg selv eller krenke noen av elevene for å stanse situasjonen. Reglene om nødrett og nødverge kan likevel gi grunnlag for å gripe inn på en slik måte som ellers er straffbar og ulovlig. Denne unntaksregelen er veldig streng, og det er bare adgang å bruke retten til nødverge og nødrett i helt ekstraordinære tilfeller (Nødverge og nødrett straffelovens § 17 og 19).

Plikt til å melde fra:

Alle som arbeider på skolen, skal melde fra til kontaktlærer og lærere på trinnet, om all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev selv sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Hvis den ansatte som har undersøkt saken har kommet til at dette er forhold som bør følges opp, skal rektor og sosiallærer varsles. Dette gjøres muntlig eller ved at loggen som er skrevet i undersøkelsesfasen gis til rektor, og den ansatte og rektor snakker sammen. Rektor kan her delegere videre oppfølging av saken. Skolens ledelse plikter å sikre at alle saker de blir varslet

om følges opp. Skolen ved rektor plikter å undersøke saken ytterligere dersom det er behov for dette, og sette i verk egnede tiltak.

Rektor har tett samarbeid med skoleeier, og varsler videre i alvorlige tilfeller, der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over tid ikke har klart å løse en sak.

Plikt til å undersøke saken:

Dersom den ansatte er i tvil om en elev blir eller har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger SKAL han/hun gjøre noe. Hva som gjøres vil avhenge av det konkrete tilfellet. Plikten til å undersøke inntre straks den ansatte får kunnskap eller mistanke om at en elev blir utsatt for krenkende ord og handlinger eller observerer at en elev opplever å ikke høre til fellesskapet. Skolen skal undersøke elevens opplevelse av skolemiljøet og eventuelle hendelser som gjør at barnet opplever krenkelser eller mobbing, eller opplever å være utenfor fellesskapet.

Kontaktlærer, eller den ansatte som er ansvarlig, må foreta en konkret undersøkelse av de faktiske forholdene, bakgrunnen for henstillingen, hva som har skjedd og hvem som er involvert i saken. I undersøkelsesfasen skal samtalen med eleven vektlegges. Videre kan samtaler med andre elever, foresatte, personal på skole eller andre involverte i saken være med på å belyse saken godt. Observasjon i timer, friminutt og i andre situasjoner er også en del av undersøkelsesfasen. En elev som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Eleven skal få nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til om han eller hun vil uttale seg og om hva saken gjelder.

Det kan også være aktuelt å undersøke noe bredere i noen saker. Da kan en se på faktorer i skole- og klassemiljøet som kan bidra til at eleven ikke har det trygt og godt. Det kan en gjøre gjennom relasjonskartlegging voksne-barn, analysere elev- og foreldreundersøkelsen, se på klassens sosiale dynamikker, kultur og språk, og eventuelt se på hvordan elevene samhandler på nett.

På bakgrunn av disse undersøkelsene, skal ledelsen i samarbeid med kontaktlærer og sosiallærer ta stilling til om elevens rett til et godt psykososialt miljø er oppfylt eller ikke. Dersom skolen konkluderer med at elevens rett etter § 12 -4 er oppfylt, og det ikke er behov for tiltak, så skal det ikke lages tiltaksplaner, men dokumenteres at skolen ikke finner det nødvendig. Skolen begrunner dette i en logg/referat. Dersom skolen konkluderer med at elevens rett etter § 12 -4 ikke er oppfylt, må det lages en aktivitetsplan som må iverksettes for at elevene skal få oppfylt sin rett.

I de tilfeller der elever, foresatte eller andre instanser har henstilt om tiltak skal det alltid lages en plan, jfr. Aktivitetsplikten.

Plikt til å sette inn tiltak

Hvis undersøkelsen viser at elevens rett ikke er oppfylt, skal kontaktlærer, i samarbeid med sosiallærer eller ledelsen, opprette en **skriftlig plan**. Skolens ledelse skal informeres og kontaktlærer/ansvarlig lærer, skal følge opp saken hele veien, slik at elevens rett blir oppfylt.

Det er viktig å understreke at elevens egen opplevelse av skolemiljøet er avgjørende for plikten til å sette inn tiltak. Skolen skal aldri avvise eller bagatellisere en elevs opplevelse av utrygghet eller mistriivsel på skolen. Så lenge en elev selv mener at han eller hun ikke har et trygt og godt skolemiljø, har skolen plikt til å handle gjennom å sette inn tiltak.

Skolen velger tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene er basert på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljø. Tiltakene skal være konkrete og gjøre det som er tilstrekkelig for å gi eleven et trygt og godt skolemiljø. Skolen skal tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov. Samlet sett skal skolen gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes i den enkelte sak. Eleven kan få uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen.

Hvis skolen setter inn tiltak som berører andre elever enn den som ikke har et trygt og godt skolemiljø, må skolen vurdere også hva som er til disse elevenes beste.

Skriftlig dokumentasjon

Skolen skal opprette og iverksette en skriftlig aktivitetsplan. Den skal som et minimum inneholde informasjon om følgende:

- hvilket problem som skal løses
- hva skolen har planlagt
- når tiltakene skal gjennomføres
- hvem som er ansvarlig
- når tiltakene skal evalueres

Tiltakene skal vare helt til eleven har det bra igjen. Når tiltakene har pågått en stund, vil skolen sjekke om de virker. Hvis de ikke virker, må skolen prøve andre tiltak. Da lages det en ny aktivitetsplan.

§ 12 -5 Skjerpa plikt til å melde frå dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

«Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, krenkjer ein elev, skal vedkommande straks melde frå til rektor. Rektor skal melde frå til kommune, med mindre meldinga er openbert grunnlaus.

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein i leiinga ved skolen krenkjer ein elev, skal vedkommande melde frå til kommunen direkte.

§ 12 -6 Statsforvalteren si handheving av plikta til å sikre eit godt psykososialt skolemiljø i enkeltsaker

«Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til statsforvaltaren etter at saka er tatt opp med rektor».

Statsforvaltaren skal avgjere om plikta til å rette opp situasjonen med eigna tiltak etter § 12-4 andre ledd og plikta til å lage ein skriftleg plan etter § 12-4 tredje ledd er oppfylt. Dersom saka ikkje er tatt opp med rektor, det er under ei veke sidan ho vart tatt opp eller eleven ikkje lenger

går på den aktuelle skolen, skal statsforvalteren avvise saka, om det ikkje er særlege grunnar til å behandle ho.

Skoleledelsen informerer om Statsforvalteren hjemmeside på foreldremøtene i september. Det er også informasjon på skolens hjemmeside om når og hvordan en kan kontakte Statsforvalteren».

9 Det fysiske miljøet

§ 12 -7 Det fysiske miljøet

«Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det leggast til rette for dei elevane ved skolen som har nedsett funksjonsevne».

Skolen ble bygget i 1987, og oppfyller ikke dagens krav til størrelse på rom og antall grupperom. SU arbeider aktivt for å forbedre skolens fysiske miljø. Skolen har fått solskjerming på alle rom som vender mot sør/øst etter at Miljørettet helsevern påpekte mangelen. Ny skole skal stå klar til skoleåret 2028/29.

10 Støtteark for arbeid med delpliktene

1. Følge med

- Å følge med handler om det forebyggende perspektivet. Alle skal ha kompetanse på, og felles forståelse for hva krenkelser er.
- Ha "trygt og godt skolemiljø" som fast punkt på teammøter, trinnmøter, ressursgruppemøter.
- Alle må ha kompetanse på **hvem de særskilt sårbare elevene er og man skal følge særlig godt med på disse elevene.**
- Det må kartlegges fortløpende hvem de særskilt sårbare er, dette vil variere gjennom året
- Vi må vite hvor på skolen det er utrygt, hør med elevene - de vet.
- Være bevisst blindsoner, overganger, den voksne sin rolle, klasseledelse, ta ansvar og ikke gå forbi, vær aktiv og årvåken.
- Informasjon til foreldre om skolen sine rutiner og elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.

a) Observasjon

Observasjon på:	Ulike former for observasjon
-----------------	------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> - individ (endringer i atferd) - gruppe (endringer i dynamikk) - system (endringer i skolemiljø) 	<ul style="list-style-type: none"> - usystematisk observasjon - systematisk, målrettet/spisset observasjon - observere helheten: alle forhold i skolen som elevene inngår i/påvirkes av.
--	---

b) Samtale

<p>Samtaler</p> <ul style="list-style-type: none"> - uformelle - formelle 	<p>Ulike former for samtaler</p> <ul style="list-style-type: none"> - samtaler i løpet av dagen, systematiske og usystematiske - loggfør samtaler - samtaler som er en del av årshjulet eller utviklingssamtaler - Forslag til samtaleskjema "følge med": <p>Støttmateriell: Sjekkliste for samtale ...</p>
---	---

c) Kartlegging

<p>Kartlegging:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klassesetivsel, "følge med" <ul style="list-style-type: none"> Veileder Klassesetivsel - ukes sjekk - å føre logg - relasjonskartlegging 	<p>Ulike former for kartlegging:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klassesetivsel er et verktøy for å få kunnskap om trivsel, gruppedynamikk og læringsmiljøet i klassen. Klassesetivsel skal gjennomføres minst 2 ganger i året. - "har du det trygt og godt?", i klasserommet, i friminutt, på skolevei, SFO, digitalt - loggføring av observasjoner og samtaler for å sikre oversikt over tid. - kartlegging av relasjon mellom lærer og elever
---	---

2. Gripe inn

<p>Gripe inn: Vi skal ha god kompetanse på hva nulltoleranse og krenkelser er og en felles forståelse om hvordan og når en skal gripe inn.</p>
--

Stoppe pågående krenkelser	<ul style="list-style-type: none"> - Alle ansatte skal føle seg trygge på
----------------------------	--

<ul style="list-style-type: none"> - verbal - fysisk - utestengning, blikking - digital 	<p>hvordan atferd som utfordrer kan forebygges og håndteres, lovlig, trygt og med respekt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - FOMA kurs annethvert år.
Alle ansatte må gripe inn (jfr. nulltoleranse)	<ul style="list-style-type: none"> - Kompetanse på plikten

3. Melde fra

Melde fra:

Du skal melde fra til rektor når du har en mistanke, uro eller bekymring.

Rektor skal melde fra til skolesjef i alvorlige tilfeller. Dette gjelder også for saker som faller inn under [§12-5](#).

<ul style="list-style-type: none"> - Plikt til å melde fra. Skriftlig. - Lav terskel <ul style="list-style-type: none"> - også ved mistanke - Foresatte og andre har mulighet for å melde fra digitalt på den enkelte skoles hjemmeside 	<ul style="list-style-type: none"> - Gode systemer og interne rutiner for å melde fra som sikrer at rektor har oversikt.
--	---

4. Undersøke

Undersøke:

Hver skole må ha rutiner for hvordan det skal undersøkes. Vi må undersøke:

- elevens opplevelse
- forhold i omgivelsene
- fakta om situasjonen

a) Samtaler

<p>Dialog og undersøkelse med elev:</p> <ul style="list-style-type: none"> Samtale med elev når man skal unders... <p>Undersøkende dialog med foresatte:</p> <ul style="list-style-type: none"> Samtale med foreldre i forhold til trygt o... 	<ul style="list-style-type: none"> - Den viktigste informasjonskilden når man skal undersøke er elevene selv. Formålet med denne typen samtaler er å få frem elevens opplevelse av skolemiljøet, og hvilke faktorer som påvirker dette. I tråd med §10-2 i opplæringsloven er elevmedvirkning viktig i alle faser i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.
---	--

b) Kartlegging

<p>Klassetrivsel</p> <ul style="list-style-type: none">- Klassetrivsel, bruk pakken “avdekke og undersøke”.- Pakken “avdekke og undersøke” er en ikke-anonym kartlegging og skal kun gjennomføres når man har konkret mistanke.- Veileder Klassetrivsel	<ul style="list-style-type: none">- Spørsmålspakken “avdekke og undersøke” i Klassetrivsel er et verktøy for å kartlegge om det foregår krenkelser, eller om det er et utrygt skolemiljø.
--	---

c) Observasjon

<p>Observasjon</p>	<ul style="list-style-type: none">- Spisset observasjon. Hva er det vi ser etter? Observasjoner i trygt og godt sk...- Forslag til observasjonsskjema: Støtteark til observasjon, samsp...
--------------------	---

5. Tiltak - Aktivitetsplan

<p>Sammenstille og analysere</p> <ul style="list-style-type: none">- de opplysningene som er hentet inn må analyseres før du setter inn tiltak	
<p>Sette inn tiltak i en aktivitetsplan:</p> <ul style="list-style-type: none">- Viktig at tiltak settes inn på bakgrunn av en grundig undersøkelse.- Bruk tid på innhenting av informasjon og analyse av informasjon før tiltak vurderes.- Bruk gjerne pedagogisk analyse Pedagogisk analyse- Husk elevens stemme- Tiltakene må være konkrete og faktiske tiltak Grunnlag for dokumentasjonsplikten Mal- Sandnes aktivitetsplan, 2022	
<p>Individ</p> <ul style="list-style-type: none">- hva- hvorfor og hvordan- hvem- når	<ul style="list-style-type: none">- Tiltak på individnivå kan gjerne ta utgangspunkt i forståelsen av Traumebevisst omsorg:<ul style="list-style-type: none">- trygghet- reguleringsstøtte- relasjon- Når elever strever må vi samarbeide med elevene for å finne frem til tiltak som treffer, jf§10-2 om eleven sin rett til medvirkning. Metoden “Problemløsning gjennom samarbeid” ivaretar alle grunnpilarene i traumebevisst omsorg. Veileder til metoden: Problemløsning gjennom samarbeid

	<ul style="list-style-type: none"> - Trygghet kan sikres gjennom faste samtaler med en trygg voksen som har en god relasjon - Reguleringsstøtte kan sikres gjennom en handlingsplan for hvordan man kan legge til rette for mestring i skoledagen MAL - Handlingsplan for mestring - Relasjon kan sikres gjennom egne tiltak for eleven hvor det bygges relasjoner med andre elever, og lærer hvis det er nødvendig.
Gruppe <ul style="list-style-type: none"> - hva - hvorfor og hvordan - hvem - når 	<ul style="list-style-type: none"> - Fokus på fellesskapet "Vi følelsen" F. eks gjennom å bygge klassen som et lag. Bruk av læringsvenn satt i system ved å skifte partner annenhver uke.
System <ul style="list-style-type: none"> - hva - hvorfor og hvordan - hvem - når 	<ul style="list-style-type: none"> - Gjennom bruk av trivselsledere kan man skape et tilbud for alle med trygge rammer for elevene. Ansvaret kan rullere, og det må defineres i hvilke friminutt slik at dette er forutsigbart. - Kompetanseheving i aktuelle tema som gir felles fokus og økt forståelse i hele personalgruppen.
Evaluerings og justering jevnlig <ul style="list-style-type: none"> - det må lages en ny aktivitetsplan når tiltak justeres 	

11 Grunnlag for dokumentasjonsplikten

Etter opplæringsloven § 12-4 fjerde ledd skal skolen dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til andre ledd, i den forma og det omfanget som er nødvendig. (Lovdata.no)

Sandnes kommune har en helhetlig plan for arbeidet med trygt og godt skolemiljø:

Helhetlig plan for arbeid med et trygt og godt skolemiljø

Hva er gjort for å følge opp delpliktene?
Bakgrunn for undersøkelsen:
Dato:

Delplikt	Hva er gjort?
Følge med (å fange opp)	Indre systemer på skolen i forhold til gjennomgang av bekymringer i trinntid, ressursgruppemøter m.m. Friminuttsvakt Trivselsundersøkelser/Sosiometri

	Elevsamtale Observasjon Loggføring for å følge utvikling over tid
Gripe inn	Hvordan er det grepet inn ?
Melde fra (skriftlig)	Hvordan ble det meldt fra ? Rektor ble informert, den Sosiallærer ble informert, den Foresatte ble varslet, den I alvorlige saker skal det meldes fra til skolesjef. Se egne prosedyrer for §12-5 Saksbehandling §12-5.pdf
Undersøke (elevens opplevelse, forhold i omgivelsene, fakta i saken)	Hva er gjort for å undersøke saken ? Samtaler (elev som ikke har det trygt og godt, andre involverte) Observasjon (systematisk, spisset) Kartlegging (sosiogram, trivselsundersøkelse)
Oppsummering	Hva viser undersøkelsen ? (analyse av informasjonen og drøfting av elevens beste)
Sette inn tiltak (faktiske tiltak og ikke undersøkelse/ plikten til å følge med)	Det blir utarbeidet aktivitetsplan etter opplæringsloven § 12-4 Mal- Sandnes aktivitetsplan, 2024

12 Evaluering av aktivitetsplanen

Evaluering av aktivitetsplanen	Evaluert dato
Medvirkende i evalueringen: <ul style="list-style-type: none"> - Elev - Foresatte - Skole Oppsummering av evalueringen:	
Saken videreføres (Sett kryss) Tiltak videreføres eller nye tiltak iverksettes. Saken anses ikke som løst og ny aktivitetsplan utarbeides	
Saken avsluttes (Sett kryss)	

Eleven/elevene er orientert om evalueringen (dato)

NN skole, dato

Underskrift av de som har evaluert plan

13 Aktivitetsplan

Skriftlig plan for tiltak:

§ 12-4. Plikt til å sikre eit trygt og godt psykososialt skolemiljø (aktivitetsplikt og dokumentasjonsplikt)

....Alle som arbeider på skolen, skal **melde frå** til rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Det gjeld også når ein elev seier sjølv at ho eller han ikkje har det trygt og godt. Skolen skal snarast **undersøkje** saka og rette opp situasjonen med **eigna tiltak**.... Skolen skal lage ein skriftleg plan for tiltaka i ei sak.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til andre ledd, i den forma og det omfanget som er nødvendig. (Lovdata.no)

AKTIVITETSPLAN etter Opplæringslovens §12-4	
Elevens navn:	Født:
Skole:	Klasse:
Rektor varslet av:	Dato:
Plan nummer: - (Lag ny plan hver gang den oppdateres eller justeres)	

Hvilket problem skal planen løse: - (Problembeskrivelse)
Elevens opplevelse av situasjonen: - (hva har eleven uttalt om saken? Husk at elevens subjektive opplevelse skal legges til grunn. Har eleven synspunkter om hvilke tiltak som bør settes inn?)
Hovedmål: - (hovedmålet skal beskrive den ønskede situasjonen)

Tiltak:	Hva skal tiltaket løse:	Ansvarlig:	Tidsperspektiv:	Evaluering:
(Hva)	(Hvorfor og hvordan)	(Hvem)	(Fra - til)	(Når, med hvem)
Individ				
Gruppe (klassenivå)				

System (skolenivå)				
-----------------------	--	--	--	--

Sted og dato

Info om klagerett: **Hvis du ikke er fornøyd med hva skolen gjør for at (du/barnet ditt) skal få det trygt og godt på skolen, kan du melde saken til Statsforvalteren.**

14 Aktiviteter og tiltak på skolenivå

Tid	Aktivitet	Hensikt	Organisering	Ansvar
Ved skolestart	Gjennomgang av handlingsplan og ordensregler i personalet	Etablere felles forståelse og reaksjoner i forhold til regler og normer ved skolen.	Planleggingsdag Oppfølgingsarbeid på trinn og i fellestid.	Rektor
Ved skolestart	«God skolestart» Gullregler	Etablere gode rutiner og sikre trygghet og trivsel for alle i skoleåret.	Forsterket tilsyn i alle friminutt første uke.	Ledelsen
August	Storsamling	Felles forståelse for ordensregler og Gullregler.	Storsamling i musikkrommet.	Ledelsen
Hele året	FOL eller LINK timen. Øve sosial kompetanse.	Moralsk resonering. Bruke språket for å skape et godt læringsmiljø.	En time i uken hele året.	Pedagoger
Hele året	Veiledning av PPT	Kompetanseheving for personalet. Utvikle skolens kultur og holdninger.	Torsdagsplan (TO – tid)	Ressursgruppen
Hele året	Gledingsagenter ansvar for Utlånsbod i friminutter	Positive aktiviteter i friminuttene. Styrke felleskap og unngå mobbing.	Alle friminutt.	Miljøarbeider Ledelsen Bibliotekar
Hele året	Elevrådsarbeid	Sikre elevmedvirkning i skolehverdagen.	Elever fra 3. – 7. trinn	Avdelingsleder Rektor
Hele året	Fysisk aktivitet: Se årshjul	Fremme fysisk aktivitet, helse og trivsel. Voksne dommere på basket- og fotballbane.	Alle elever.	Ledelsen

Høst	Aktivitetsdag og skoletur til Maudlandsgården	Skape relasjoner på tvers av trinn og klasser.	En dag hvor alle elevene går tur.	Personalet
Ukentlig	Ukeprøve: Har du det trygt og godt på skolen?	Kartlegge elevenes psykososiale miljø.	Klassevis, alle trinn.	Sosiallærer
Oktober og mars	Elevsamtale	Skape et fortrolig forhold mellom lærer og elev. Gjennomgang av hvordan eleven har det, faglig og sosialt.	Samtale elev - kontaktlærer	Kontaktlærer
November	Udir: Elevundersøkelsen	Kartlegge elevens lærings og psykososiale miljø	7. trinn	Avdelingsleder
Desember	Julegrøt	Skape fellesskap og juleglede	Alle trinn	Lærerne på trinn
Høst Vår	Fagdager: lesing, matte, engelsk	Stimulere til faglig utvikling.	Alle trinn	Lærerspesialist
Juni	Idrettsarr. og fotballturnering	Skape fellesskapsfølelse og mestring gjennom fysiske aktiviteter	Opplegg for 1. – 2. trinn, 3. – 4. trinn og 5. – 7. trinn	Personalet
Juni	Skolebesøk, overføringsmøter og innskolingsdag	Sikre gode overganger	Barnehager besøker skolen. 7. trinn, ung.skolen	Avdelingsledere Kontaktlærere

15 Aktiviteter og tiltak på trinn/klassenivå

Tid	Aktivitet	Hensikt	Organisering	Ansvar
Hele året	FOL/LINK time = Klassens time	Skape et positivt, trygt og godt klassemiljø. Utvikle sosial kompetanse.	God klasseledelse, relasjon og struktur. Klasseregler.	Kontaktlærer Alle
Hele året	Uteskole 1. – 4. trinn.	Godt og trygt læringsmiljø gjennom lek og samarbeid ute.	Klassevis og trinnvis.	Alle på trinnet.

Hele året med start i august	Fadderordning	Skape er trygt og godt læringsmiljø. De store lærer å ta ansvar og de minste elevene føler trygghet og lærer sammen med de store.	5. trinn er faddere for 1. trinn. 2. og 6. trinn. 3. og 7. trinn	Kontaktlærere 1. og 5. trinn.
------------------------------	---------------	---	--	-------------------------------

16 Plan for elevråd, FAU og SU

Tid	Tema/Innhold	Elevråd	FAU	SU
August	Elevråd konstitueres. Info om kap. 12	x		
September	Foreldremøte: Info om kap. 12 + plan for TGL Valg av medlemmer til FAU. FAU konstitueres.		x	
Oktober	SU konstitueres. Forskrift for ordensreglementet. Handlingsplan TGL	x	x	x
November	Evaluere aktivitet i friminutt. Vaktplan. Skolemiljø og skolebygg.	x	x	x
Februar	Elevundersøkelsen	x	x	x
April	Evaluere skolens arbeid med trygt og godt skolemiljø	x	x	
Juni	Evaluere skolens arbeid med trygt og godt skolemiljø			x

17 Evaluering

Ved avslutning av skoleåret evalueres skolens praksis i forhold til

- Det generelle skolemiljøarbeidet
- Oppfølging av evt. tilfeller av krenkende atferd

I evalueringen analyseres skolens praksis i året som er gått i forhold til retningslinjene i denne planen og skolens mål for skolemiljøet. Evalueringen legges frem i SU i juni.

Plan for trygt og godt skolemiljø ble vedtatt i samarbeidsutvalgsmøte 14.10.24.